در این پرونده علاوه بر سازمان بازرسی کل کشور ۱۳۱ نفر از شرکت‌کنندگان در آزمون سردفتری سال ۹۷ شامل ۹۰ مرد و ۴۱ نفر زن نسبت به ابطال فرایند آزمون سردفتری مورخ ۲۹ خرداد سال ۹۷ اعم از آگهی ، برگزاری و نتایج آن و ابطال ماده ۳ آیین نامه اصلاحی ۱۳۶۰ قانون دفاتر اسناد رسمی موضوع تصمیم رئیس سازمان ثبت اسناد و املاک کشور به شماره ۱۰۵۲۱/۱ مورخ ۲۱ خرداد سال ۸۶ شکایت کردند.

دلایل شکات برای ابطال فرایند آزمون سردفتری

1- **تیر سال ۱۳۲۵ با اصلاحیه‌های** 24**ماده پنج قانون دفاتر اسناد رسمی و کانون سر دفتران و دفتریاران (مصوبه بعدی)، ضوابط تأسیس دفترخانه را با توجه به نیاز هر محل تعیین کرده است. بر این اساس در شهرها برای حداقل هر ۱۵ هزار نفر و حداکثر هر ۲۰ هزار نفر با توجه به آمار و درآمد حاصل از حق ثبت معاملات یک دفترخانه و شهرها و بخش هایی که جمعیت آنها کمتر از ۱۵ هزار نفر باشد یک دفترخانه خواهد داشت. این در حالی است که سازمان ثبت اسناد با استعلام از مدیران استانی و با تغییرات مکرر حتی پس از ثبت نام، مفاد ماده فوق را در اعلام تعداد دفترخانه نقض کرده و موجب تضییع حقوق ثبت نام کنندگان در آزمون مذکور شده است.**

2- **به موجب ماده ۶ قانون فوق الذکر ، کسانی که دارای دو سال سابقه خدمات قضایی یا وکالت پایه یک دادگستری باشند را می‌توان به سردفتری دفترخانه اسناد رسمی تعیین کرد این در حالی است که در آگهی آزمون مورد شکایت ، به رغم تاکید رأی وحدت رویه شماره ۳۷۵ الی ۳۸۱ مورخ ۲۱ شهریور سال ۹۵ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر اعمال ممنوعیت و سلب غیرقانونی حقوق دارندگان برخی مشاغل برای ثبت نام و شرکت در آزمون ، چنین بندی قید نشده است. به عبارتی سلب حق تقاضا برای مشمولین ماده ۱۵ قانون مذکور تخلفی آشکار است و منطوق و مفهوم رأی شماره ۱۰۵۸ مورخ ۲۶ دی سال ۹۶ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری به آن اشاره داشته است. ضمن آنکه دادنامه‌هـــای شعبه ۲۶ دیوان عدالت اداری به شماره های ۳۰۰۰ مورخ ۲۹ آبان سال ۹۱ و ۵۴۳ مورخ ۲۳ اردیبهشت سال ۹۱ تصمیم سازمان ثبت اسناد و املاک کشور را بر لغو ابلاغ سران دفاتر اسناد رسمی به عذر اشتغال در زمان ثبت نام و شرکت در آزمون را مغایر قانون تشخیص داده است.**

3- **مطابق ماده ۹ قانون مذکور ، سن سر دفتران در بدو اشتغال نباید کمتر از ۲۴ سال و بیشتر از ۵۰ سال باشد. با این حال نتایج اعلام شده دلالت بر عدم رعایت نصاب سنی داشته و برخی از قبول شدگان مشمول ممنوعیت فوق هستند.**

4- **نتایج آزمون مورد شکایت ، حاکی از عدم رعایت نصاب قانونی نسبت به جذب ایثارگران مستنداً به بند (چ) ماده ۸۸ قانون برنامه پنج ساله ششم در جذب مشمولین این سهمیه دارد.**

5- متعاقب اعلام رسمی طرح سوالات احکام شرعی برای اقلیت مذهبی اهل تسنن در آگهی آزمون و به دلیل عدم طرح سوالات مذکور ، سوالات احکام شرعی اهل تشیع به رغم صرف زمان و پاسخ‌دهی شرکت کنندگان به سوالات ۱۵ گانه (که بالغ بر ۹ درصد مجموع سوالات بوده) حذف شده و موجبات تضییع حقوق شرکت کنندگان اهل تشیع را در یک آزمون رقابتی فراهم کرده است. از این رو معاف شدن داوطلبان اهل سنت به پاسخ دهی به گزینه‌های احکام شرعی که ساز و کار جایگزینی برای نمره، محاسبه نمرات یا تأثیر ضرایب معرفی نشده است ، با روح و مفاد اصل سوم قانون اساسی مبنی بر رفع تبعیضات ناروا و ایجاد شرایط برابر و عادلانه برای همه و نیز با ماده ۴۱ قانون مدیریت خدمات کشوری در موضوع ورود به خدمت و تعیین صلاحیت استخدامی افراد و رعایت مراتب شایستگی و برابر فرصت ها در تغایر بوده است.

6- آگهی آزمون با ماده ۳ آیین نامه بند چهار ماده ۶ و تبصره ۲ ماده ۶ و مواد ۱۴ ، ۱۷ ، ۱۹ ، ۲۰ ، ۲۴ ، ۲۸ ، ۳۷ و ۵۳ قانون دفاتر اسناد رسمی و کانون سر دفتران و دفتریاران (مصوب ۱۳۵۴) که مقرر می‌دارد برای »: انتخاب سردفتر از بین واجدین شرایط ، هر سال سازمان ثبت در شهریور ماه طی آگهی در یکی از روزنامه های کثیر الانتشار مرکز مراتب را به اطلاع متقاضیان خواهد رسانید... « مغایرت داشته و اقدام سازمان ثبت اسناد و املاک در اینخصوص خارج از حدود صلاحیت و ورود به صلاحیت مرجع مقرره گذار بوده است.

7- عدم قید « بومی بودن » برای شرکت کنندگان، در آگهی آزمون و اشاره سازمان ثبت در اطلاعیه صادره با مضمون پاسخ به سوالات و ابهامات معترضین به اعمال امتیازات مربوط به بومی بودن افراد ، مستنداً به بند ۹ اصل سه قانون اساسی و مستفاد از رأی شمـــاره ۱۲۶۵ مورخ ۱۶ فروردین سال ۹۷ هیئت عمـــومی دیوان عدالت اداری، مصداق بارز تبعیض ناروا و مغایر اصـــل برابری فرصت‌ها مصرح در قانون و خارج از حدود اختیارات آن مرجع بوده است.

8- حسب مفاد نامه شماره ۱۱۰/۱۷۴۰۰/د/م مورخ ۲۵ دی ۹۷ معاونت سرمایه انسانی سازمان امور اداری و استخدامی کشور، هیچ‌گونه گواهی یا مجوزی برای برگزاری آزمون عنوان مؤسسه برگزار کننده آن (مؤسسه خدمات مشاوره‌ای معین اداره) صادر نشده است. با این حال معاون امور اسناد سازمان ثبت اسناد، آزمون برگزار شده توسط مؤسسه مذکور را د مورد تایید سازمان امور اداری و استخدامی کشور و دارای مجوز قانونی اعلام می‌کند.

9- شاکیان همچنین در دادخواست‌های تقدیمی به مواردی همچون برگزاری آزمون غیر استاندارد (توسط شرکت خصوصی) ، عدم رعایت نکات امنیتی در برگزاری آزمون مانند پلمپ نبودن دفـــترچه سوالات و عدم کدگـــذاری دفترچه‌ها و نبودن ناظر و مراقب امتحانی، عدم انتشار دفترچه سوالات و پاسخ نامه رسمی بعد از برگزاری امتحان، تأخیر بدون دلیل اعلام نتایج و عدم اطلاع رسانی مناسب در اینخصوص ، قرار گرفتن نتایج آزمون بر روی سامانه ابتدایی ، غیراستاندارد و نامطمئن ، عدم انتشار کارنامه ، رتبه ، تراز ، درصد و سایر اطلاعاتی که مبین

نتیجه صحیح علمی داوطلبان بوده است، تغییر در ظرفیت شهرها و حذف یا اضافه شدن برخی از سهمیه‌ها ، اعلام اسامی مغایر با ظرفیت تعیین شده ، پذیرش همزمان چند نفر از اعضای یک خانواده و ... اشاره و همگی را بر خلاف آزمون های استاندارد برگزار شده توسط سازمان سنجش مورد ابهام و ایرادات قرار داده‌اند.

پاسخ سازمان ثبت اسناد

در پاسخ به شکایت مذکور ، مدیر کل دفتر حقوقی و امور مجلس سازمان ثبت اسناد کشور طی لوایحی جداگانه و ۱۳۷۸ و ۱۷۰۳ و ۱۰۳۷ و ۱۰۴۵ و ۹۶۱ و 1377به ترتیب در مقام پاسخ به دادخواست‌های کلاسه ۱۳۸۰ و ۱۰۲۵به طور خلاصه توضیح داده است:

تأسیس دفترخانه در هر محل مطابق ماده ۵ قانون دفاتر اسناد رسمی تابع آمار جمعیت محل و همچنین درآمد حاصل از حق الثبت معاملات یک دفترخانه است و تبصره ماده مرقوم نیز صراحتاً اشاره دارد هرگاه میزان معاملات و درآمد دفاتر اسناد رسمی موجود و مقتضیات محلی، افزایش تعداد دفاتر زائد بر حد نصاب مذکور ضروری تشخیص شود، به پیشنهاد سازمان ثبت اسناد و املاک کشور حداکثر تا دو دفترخانه می توان به دفاتر موجود در هر حوزه ثبتی با رعایت مقررات مربوطه اضافه کرد. لذا سازمان با توجه به نسبت تحریر دفترخانه‌های محل که در شرایط رکود و وضعیت کنونی کشور به دست آمده اقدام به ایجاد سهمیه در شهرها کرده است. بنابراین سازمان با الهام از ماده مارالذکر و با نگرش به میزان متوسط درآمد دفترخانه و همچنین مؤلفه‌های جمعیت، میزان معاملات و رشد و توسعه محل ، اقدام به ایجاد سهیمه کرده و در این خصوص مطابق قانون عمل کرده است. همچنین مستنداً به مواد ۴۶ و ۴۷ و ۴۸ قانون ثبت اسناد و املاک، رواج اسناد عادی و قولنامه‌ها میان مردم که موجب حدوث دعاوی مختلف و درگیری‌های محلی می‌شود. گاه در اثر کمبود دفاتر اسناد رسمی است که یکی از همان مقتضیات محلی مذکور در ماده ۵ قانون دفاتر اسناد رسمی است، فلذا صرفاً آمار کنونی دفاتر مطمح نظر سازمان نبوده بلکه این امر ناظر به آتیه نیز است.

با عنایت به موارد معنونه فوق، اقدامات سازمان ثبت وفق مقررات صورت پذیرفته و به لحاظ قانونی ایرادی بر آن مترتب نیست لذا رد شکایت شاکیان به طرفیت سازمان ثبت اسناد و املاک کشور مورد استدعاست.

رأی هیئت تخصصی دیوان عدالت اداری

در خصوص شکایت شاکیان مبنی بر ابطال آگهی آزمون سردفتری اسناد رسمی سال ۱۳۹۷ نظر بر اینکه ایرادات وارده از سوی شکات مبنی بر عدم رعایت نصاب جمعیتی و محرومیت بعضی از داوطلبین واجد شرایط از شرکت در آزمون و عدم رعایت شرایط سنی و مراعات نکردن اولویت و سهمیه ایثارگران و تبعیض ناروا و نبود مجوز برگزاری آزمون و غیر مجاز بودن شرکت مجری آزمون و غیره با عنایت بر اینکه اولاً بر اساس نامه شماره

۹۰۰۰/۵۴۱۵۸/۱۰۰ مورخ اول بهمن سال ۹۶ رئیس حوزه ریاست قوه قضائیه خطاب به رئیس سازمان ثبت اسناد و املاک کشور برگزاری آزمون با موافقت ریاست قوه قضائیه بوده و خارج از حدود اختیارات قانونی نیست، ثانیاً نصاب جمعیتی با لحاظ تبصره ماده ۵ قانون دفاتر اسناد رسمی و کانون سردفتران و دفتر یاران مصوب ۲۵ تیر سال ۵۴ افزایش تعداد دفاتر زائد بر حد نصاب مذکور را بنا به مقتضیات محلی و میزان معاملات با شرایط خاص تجویز شده است. ثالثاً حد نصاب سنی و سهمیه ایثارگران در بند ۸ آگهی و بند یک تذکرات خیلی مهـــم پیش بینی و موازین قانونی لحاظ شده است. رابعاً با التفات به توضیحات حضوری نمایندگان طرفین در جلسه مورخ ۱۳ مرداد سال ۹۸ این هیئت و مفاد لوایح تکمیلی واصله حاکی از حذف سوالات احکام شرعی در بدو شروع جلسه آزمون بوده و شرکت مجری آزمون یک مؤسسه قانونی ثبت شده در اداره ثبت شرکتها و مؤسسات غیر تجاری بوده و تاکنون سابقه برگزاری آزمونهای متعدد اعم از آزمون مشاوران قوه قضائیه و کارشناسان رسمی و آزمون‌های سایر سازمان را در پرونده خود داشته است نهایتاً در مجموع آگهی آزمون مورد شکایت به غیر از بند ۷ بر خلاف مقررات قانونی و خارج از حدود اختیارات قانونی نبوده است لذا مستنداً به بند (ب) ماده ۸۴ قانون تشکیلات و آئین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب ۱۳۹۲ رای به رد شکایت شاکی صادر می شود. رأی صادره ظرف بیست روز از تاریخ صدور ، از سوی رئیس دیوان عدالت اداری یا ۱۰ نفر از قضات دیوان عدالت اداری قابل اعتراض است.